

A SZERKESZTŐ JEGYZETE

Krúdy Gyula könyvtervezetére lányának (kötetünk összeállítójának) még 1975-ben megjelent *Apám, Szindbád* című könyve irányította rá a figyelmet. Korábban ugyancsak az ő közreműködésével jelent meg szemelvény belőle az író születésének 90. évfordulóján (*Előszó a Magyar Köztársaság Almanachjához. Népszabadság, 1968. október 20.*). A keletkezés körülményeire vonatkozóan idézzük az író lányát: „Krúdy újságírói munkája a tízes évek közepétől vált egyre tartalmasabbá, bátrabbá, élesebbé, ahogy erősödött háborúellenessége. Mind kétségbeesettebben észlelte, hogy a háború mennyi nyomort, szenvedést, gyászt zúdított a nemzetre. Hamarosan megértette az új világ eljövételének szükségességét. Természetes tehát, hogy lelkesen üdvözölte az őszirózsás forradalmat és a Tanácsköztársaságot. Tagja lett a haladó írók Vörösmarty Akadémiájának. Számos cikket írt a forradalom mellett. Szerkesztette a Néplapot. Többen felfigyeltek új hangú írásaira. Károlyi Mihály többször felhívta magához. Ott volt akkor is, amikor a »vörös gróf« 1919. február 23-án szétosztotta hatalmas birtokát. Ekkori élményeit *A kápolnai földosztás* című, nagy terjedelmű riportjában örökítette meg. Krúdy, mint egész életében, most is rengeteget és rendszeresen dolgozott. Szépírói penzumán kívül különböző újságokban publikált. A Magyarország és a Déli Hírlap című napilapokban állandó rovata volt, *Fehér napló* és *Forradalmi arcképcsarnok* címmel. Ezekből válogatta ki a Magyar Köztársaság Almanachja anyagát. Irodalmi hagyatékából került elő e mű tartalomjegyzéke saját keze írásában.”

A címlistáról gazdag változatosság bontakozik ki az események bemutatását illetően, s ha akkor megvalósult volna a kötet (Márton Ferenc címlaptervét ismerjük, de például szemléiv nem maradt a nyomdai munkálatok után, így valójában nem tudjuk, hogy elkezdődtek-e ezek), bizonyára még tovább gyarapszik tematikailag a cikkek sora. Erre utal, hogy a Franklin Társulat fölhívása olyan tárgyú írásokat is ígér, amelyek nem szerepelnek a tervezetben, ráadásul Krúdy listáján három olyan cikket (címet) találhatunk, amelyek nyomára semmilyen bibliográfiában nem lehet rábukkanni. Kevés a remény arra, hogy valamikor is kiderüljön: egyáltalán megírta-e ezeket Krúdy, ha mégis, megjelentek-e, vagy esetleg elkallódtak volna az élet akkori gyors sodrásában?

Az mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy Krúdy az eseményekhez igazodó alkalmi publicisztikai írásaiból könyvet készült megjelentetni. (Jelen kötetünk *Függelék* részében közölt dokumentumok ezt alátámasztják.) Könyvtervezetének minden részletére vonatkozóan azonban hézagosak ismereteink; csak reménykedni lehet, hogy egyszer megtudjuk: hogyan gondolkodott Krúdy az almanach végső formába öntéséről.

E rövid filológiajegyzet kiegészítéseként előbb a cikkek lelőhelyeinek jegyzékét adom meg, majd az események szereplőinek tömör bemutatására térek ki, mégpedig arra az időszakra több figyelemmel, amelyben Krúdy láttatja őket.

A cikkek időrendi mutatója

- Előszó (kéziratban maradt fenn; Krúdy Zsuzsa tette közzé a Népszabadság 1968. október 20-i számában)
- Szilveszter (Déli Hírlap 1918. jan. 1.)
- Károlyi (Déli Hírlap, 1918. jan. 17.)
- Tavaszi (Déli Hírlap, 1918. márc. 3.)
- Milyen Magyarország? (Déli Hírlap, 1918. júl. 21.)
- Történelmi reggel (Déli Hírlap, 1918. okt. 17.)
- Beteg város (Magyarország, 1918. okt. 20.)
- Feljegyzések egy szentimentális napról (Magyarország, 1918. okt. 27.)
- A honleányhoz (Déli Hírlap, 1918. okt. 27.)
- Kézimunka (Déli Hírlap, 1918. nov. 8.)
- Az új honfoglalás (Déli Hírlap, 1918. nov. 10.)
- A forradalom napjai (Déli Hírlap, 1918. nov. 13.)
- Kunfi, a népminiszter (Déli Hírlap, 1918. nov. 17.)
- Fényes, a nemzetőr (Déli Hírlap, 1918. nov. 19.)
- A szomorú Ady (Déli Hírlap, 1918. nov. 22.)
- Köztársasági emlék (Magyarország, 1918. nov. 24.)
- Buza, a búza-miniszter (Déli Hírlap, 1918. nov. 24.)
- Hock, a forradalom papja (Déli Hírlap, 1918. nov. 25.)
- Astoria folyosóján (Magyarország, 1918. dec. 1.)
- Divatlevél (Magyarország, 1918. dec. 8.)
- Garami miniszter úr (Déli Hírlap, 1918. dec. 10.)
- A pesti hírlapíró (Magyarország, 1918. dec. 15.)
- Hogy tört ki a forradalom? (Magyarország, 1918. dec. 22.)
- Köszöntő az új évben (Magyarország, 1918. dec. 29.)
- Szervusz, kegyelmes uram (Magyarország, 1919. jan. 22.)
- Ady a szfinx hátán (Magyarország, 1919. febr. 2.)
- Bóhm rózsáskertje (Magyarország, 1919. febr. 4.)
- Magányi (Magyarország, febr. 9.)

Eligazító az almanach ismertebb személyiségeiről

Andrássy Gyula gróf, ifj. (1860–1929) földbirtokos, politikus. 1918. október 24-től november 1-ig az Osztrák–Magyar Monarchia külügyminisztere.

Böhm Vilmos (1880–1949) szociáldemokrata politikus. A polgári demokratikus forradalom győzelme után hadügyi államtitkár és a leszerelési bizottság elnöke. 1918. január 18-tól március 21-ig hadügyminiszter.

Buza Barna dr. (1873–1944) ügyvéd, függetlenségi politikus. 1918. október 31-től 1919. március 20-ig földművelésügyi miniszter, a Károlyi-kormány földreformtervezetének előkészítője.

Fényes László (1871–1945) függetlenségi párti politikus, korábban hírlapíró *Az Est* lapoknál. Tevékenyen kivette részét a Nemzeti Tanács megalakításában, később megszervezte a nemzetőrséget. A Károlyi-kormányban hadügyi államtitkár.

Garami Ernő (1876–1935) szociáldemokrata politikus, 1918-ig a *Népszava* főszerkesztője. 1918. október 31-től 1919. március 21-ig kereskedelemügyi miniszter.

Hadik János gróf (1863–1934) földbirtokos. 1918 októberében, a forradalom előtti napokban IV. Károly kormányalakítással bízta meg, erre azonban a forradalmi események miatt nem kerülhetett sor.

Hindenburg, Paul von (1847–1934) vezértábornagy, 1916-tól a német hadsereg vezérkari főnöke.

Hock János (1859–1936) katolikus pap, függetlenségi képviselő. A forradalom idején a Nemzeti Tanács elnöke.

József herceg [Habsburg József főherceg] (1872–1962) A király Károlyi kinevezése helyett 1918. október végén rábízta a kormányalakítási tárgyalásokat.

- Károlyi Mihály gróf* (1875–1955) földbirtokos, politikus. A világháború idején a parlamenti reformellenzék vezére. A polgári demokratikus forradalom kitörésekor a Nemzeti Tanács vezetője, a győzedelmes forradalom után miniszterelnök, 1919. január 11-től ideiglenes köztársasági elnök.
- Kunfi Zsigmond dr.* (1879–1929) újságíró, szociáldemokrata politikus, a polgári demokratikus forradalomban a Nemzeti Tanács tagja. 1918. október 31-től előbb munkaügyi és népjóléti miniszter, majd a közoktatásügyi tárca élén állt.
- Tisza István gróf* (1861–1918) földbirtokos, politikus. 1913–1917 között immáron másodszor magyar miniszterelnök. 1918. október 31-én feldühödött katonák a lakásán agyonlőtték.
- Wekerle Sándor* (1848–1921) konzervatív politikus, 1917 augusztusától 1918. október 23-ig ismételt Magyarországi miniszterelnöke.
- Weltner Jakab* (1873–1936) szociáldemokrata politikus. 1918–19-ben a *Népszava* felelős szerkesztője.

Mohai V. Lajos